

ODGOJNO-POPRAVNE USTANOVE ZA MALOLJETNIKE U REPUBLICI SRPSKOJ

**Izvještaj o otvaranju
Odgojno-popravnog
doma Tunjice**

februar 2007. godine

**ODGOJNO-POPRAVNE
USTANOVE ZA MALOLJETNIKE
U REPUBLICI SRPSKOJ**

**Izvještaj o otvaranju
Odgojno-popravnog
doma Tunjice**

februar 2007. godine

**ODGOJNO-POPRAVNE USTANOVE ZA MALOLJETNIKE
U REPUBLICI SRPSKOJ**

Izvještaj o otvaranju Odgojno-popravnog doma Tunjice
februar 2007. godine

1. Uvod

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu „Misija OSCE-a“ ili „Misija“) pozdravlja početak rada Odgojno-popravnog doma za maloljetnike Tunjice. Ova odvojena zgrada za maloljetne osobe u okviru Kazneno-popravnog zavoda (KPZ) Tunjice kod Banje Luke, jedina je ustanova u Republici Srpskoj (RS) gdje se mogu uputiti maloljetnici koji su u sukobu sa zakonom, a kojima je izrečena zavodska odgojna mjera.¹

Imajući na umu dosadašnju praksu u Republici Srpskoj, ovaj izvještaj ukazuje na pozitivan i djelotvoran uticaj koji ustanova za maloljetnike Tunjice može imati na rehabilitaciju maloljetnih prestupnika u okviru pravosudnog i kazneno-popravnog sistema, što predstavlja jedan od principa Nacionalne strategije protiv maloljetničkog prestupništva iz jula 2006. godine. Izvještaj isto tako ukazuje na ostale probleme u vezi sa postupanjem prema maloljetnicima u sukobu sa zakonom i poštivanjem njihovih temeljnih ljudskih prava, u skladu sa međunarodnim sporazumima i entitetskim zakonima.

2. Propisi koji uređuju lišavanje slobode maloljetnih osoba

(a) Međunarodni standardi koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini

UN-ova Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine (u daljem tekstu „Konvencija“), pravno obavezujući međunarodni sporazum, jeste najvažniji međunarodni dokument koji uspostavlja minimalne standarde u sistemu zaštite maloljetnih prestupnika općenito, i posebno u odnosu na lišavanje slobode maloljetnih osoba. Konvencija je procesom sukcesije postala obavezujuća za Bosnu i Hercegovinu 1. septembra 1993. godine. Član 37 Konvencije propisuje zaštitu maloljetnika od mučenja ili drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, smrtno kazne ili doživotnog zatvora bez mogućnosti puštanja na slobodu, te od nezakonitog ili proizvoljnog lišavanja slobode. Član 37, stav (b) Konvencije propisuje da lišavanje slobode maloljetnih osoba treba biti u skladu sa zakonom i da se primjenjuje samo kao posljednja moguća mjera, i to na najkraći mogući vremenski period.² Pored toga, ovaj član utvrđuje uvjete za lišavanje slobode maloljetnika, uključujući pritvaranje, upućivanje u ustanovu i zatvaranje maloljetnika.

¹ Problem maloljetničkog prijestupništva uopće i, posebno, izvršenja odgojnih mjera koje predviđaju upućivanje maloljetnika u ustanovu, istaknuti su u nekoliko studija koje su obavile i finansirale organizacije: UNICEF, Save the Children UK, Soroš fondacija i Institucija Ombudsmana RS. Ovim studijama osmišljeni su i položeni temelji za Nacionalnu strategiju protiv maloljetničkog prijestupništva iz jula 2006. godine.

² Ovo pravilo dalje je razrađeno u Pravilima UN-a za zaštitu maloljetnika lišenih slobode (u daljem tekstu „Pravila za zaštitu maloljetnika“), Dio I, pravila 1 i 2; i Minimalnim standardnim pravilima UN-a za uređenje maloljetničkog pravosuđa (u daljem tekstu „Pekinška pravila“), Dio III, pravilo 13.1.

Konvencija o pravima djeteta dopunjena je nizom posebnih rezolucija UN-a koje se odnose na sistem zaštite maloljetnih prijestupnika. Ova pravila i smjernice, mada ne predstavljaju pravno obavezujuće dokumente, neophodni su za tumačenje Konvencije o pravima djeteta i rješavanje pitanja zaštite maloljetnih prijestupnika na jedan sveobuhvatniji način. Najvažniji od svih ovih dokumenta jesu: Pravila UN-a za zaštitu maloljetnika lišenih slobode iz 1990. (u daljem tekstu „Pravila za zaštitu maloljetnika“) i Minimalna standardna pravila UN-a za uređenje maloljetničkog pravosuđa iz 1985. godine („Pekinška pravila“). Još jedan bitan dokument jeste Minimalna standardna pravila za postupanje sa zatvorenicima iz 1957. godine, prvi međunarodni dokument kojim je uveden princip odvajanja maloljetnika od punoljetnih zatvorenika.

Sljedeći standardi koji se odnose na lišavanje slobode maloljetnih osoba od posebne su važnosti za rad Odgojno-popravnog doma Tunjice:

- Maloljetnici koji su lišeni slobode moraju se držati odvojeno od punoljetnih osoba, osim ako suprotno nije u njihovom najboljem interesu.³ Ovo se odnosi na odvajanje maloljetnika od punoljetnih muškaraca, kao i na odvajanje maloljetnica od punoljetnih žena.⁴
- Usluge i pogodnosti na raspolaganju maloljetnicima lišenim slobode moraju u potpunosti ispunjavati uvjete za zaštitu zdravlja i poštivanje ljudskog dostojanstva. Ovo se, između ostalog, odnosi i na fizičku sredinu i smještaj.⁵
- Maloljetnicima lišenim slobode moraju biti osigurani uvjeti za obrazovanje. Obrazovni proces treba se, u najvećoj mogućoj mjeri, odvijati izvan zavoda u koji su smješteni, u skladu sa programima pedagoških ustanova u BiH. Maloljetnicima također mora biti zagarantirano pravo na stručno osposobljavanje.⁶
- Maloljetnici moraju imati mogućnost za obavljanje radne aktivnosti uz adekvatnu naknadu.⁷
- Maloljetnici imaju pravo na adekvatnu zdravstvenu zaštitu, i preventivnu i sekundarnu. Ovdje spadaju i specijalistički programi prevencije narkomanije i psihosocijalno savjetovanje.⁸
- Maloljetnici imaju pravo na redovne kontakte sa članovima porodice i predstavnicima šire društvene zajednice, kroz, između ostalog, češće posjete, prepisku i korištenje sredstava komunikacije.⁹

(b) Zakoni Republike Srpske

Većina međunarodnih minimalnih standarda ugrađena je u propise Republike Srpske. Odredbe domaćih zakona omogućavaju sudu da maloljetnika uputi u ustanovu za maloljetnike i, izuzetno, odredi pritvor u toku pripremnog postupka i tokom cijelog glavnog pretresa. Osim

³ Član 37, stav (c), tačka 2 UN-ove Konvencije o pravima djeteta (u daljem tekstu: “Konvencija”); Dio IV C, pravilo 29 Pravila za zaštitu maloljetnika; pravila 13.4 i 26.3. Pekinških pravila.

⁴ Pored toga, tu se dalje navodi: „Mlade prestupnice smještene u zavod zaslužuju posebnu pažnju u pogledu njihovih ličnih potreba i problema. Njima ni na koji način neće biti posvećeno manje brige, zaštite, pomoći, liječenja i nastavnih aktivnosti nego mladim prestupnicima“, Pekinška pravila, pravilo 26.4.

⁵ Član 37, stav (c) Konvencije; Dio IV D, pravila 30-37 Pravila za zaštitu maloljetnika; pravila 13.5 i 26.2. Pekinških pravila.

⁶ Pravila za zaštitu maloljetnika, Dio IV D, pravila 38-46; pravila 26.1 i 26.6 Pekinških pravila.

⁷ Pravila za zaštitu maloljetnika, Dio IV D, pravila 43-46.

⁸ Član 37, stav (c) Konvencije; Pravila za zaštitu maloljetnika, Dio IV H, pravila 49-55, Dio V, pravilo 81.

⁹ Član 37, stav (c) Konvencije; Pravila za zaštitu maloljetnika, Dio IV I, pravila 60-62; pravilo 26.5 Pekinških pravila.

odgojnih mjera, koje podrazumijevaju upućivanje maloljetnog prijestupnika u ustanovu zatvorenog tipa (zavodske mjere),¹⁰ sud može izreći i kaznu maloljetničkog zatvora osobama koje imaju 16 i više godina, a koje su počinile neko od nabrojanih krivičnih djela.¹¹ Međutim, zakoni RS propisuju određene garancije za zaštitu maloljetnika kako bi se omogućilo poštivanje navedenih međunarodnih standarda u slučajevima lišavanja slobode:

- Maloljetnici moraju biti zatvoreni ili smješteni u posebne ustanove za maloljetnike ili posebne odjele za maloljetnike u okviru kazneno-popravnih zavoda, odvojeno od odjela za punoljetne osobe.¹²
- Sud može izreći zavodske mjere koje podrazumijevaju smještaj maloljetnika u specijalizirane ustanove za maloljetnike (t.j., odgojnu ustanovu, odgojno-popravni dom ili drugu ustanovu za osposobljavanje).¹³ Odgojne mjere izriču se tako da se maloljetnik ne oglašava krivim.¹⁴
- Pritvor se može odrediti samo u izuzetnim okolnostima i mora biti sveden na najkraće moguće vrijeme; pritvor ne može trajati duže od 30 dana. Vijeće za maloljetnike mora preispitati potrebu za pritvorom svakih deset dana; vijeće za maloljetnike može produžiti pritvor za još dva mjeseca ako postoje zakonom propisane osnove za produženje; nakon okončanja pripremnog postupka, pritvor može trajati još najviše šest mjeseci; nakon produženja, odluka o pritvoru mora biti preispitivana najmanje svakog mjeseca.¹⁵
- Krivične sankcije prema maloljetnicima i odgojne mjere prvenstveno imaju za cilj odgoj, preodgoj i pravilan razvoj maloljetnika, kao i spriječavanje vršenja krivičnih djela u budućnosti.¹⁶
- Ustanova maloljetnicima mora osigurati uslove za sticanje općeg i stručnog obrazovanja.¹⁷
- Ako obrazovanje ne može biti organizirano u ustanovi, maloljetnici nastavu mogu pohađati izvan ustanove.¹⁸ Maloljetnik ima pravo na 30 dana odmora godišnje, koji koristi izvan ustanove.¹⁹

¹⁰ Sudije za maloljetnike mogu izreći odgojne *preporuke* kao što su lično izvinjenje oštećenom, naknada štete oštećenom itd., čl. 67 Krivičnog zakona RS (KZ RS), *Službeni glasnik RS* br. 49/03 i 108/04, ili odgojne *mjere*. Tri vrste odgojnih mjera jesu: (1) disciplinske mjere, kao što su sudski ukor ili upućivanje u disciplinski centar za maloljetnike (čl. 73, 74 KZ RS); (2) mjere pojačanog nadzora od strane roditelja ili organa socijalnog staranja, itd. (čl. 75-78 KZ RS); i (3) zavodske mjere: zatvaranje u odgojnu ustanovu, odgojno-popravni dom ili drugu ustanovu za osposobljavanje (čl. 79, 80, 81 KZ RS). Vidi isto čl. 363; čl. 364 u vezi čl. 189.1(a)-(c); čl. 372 Zakona o krivičnom postupku RS (ZKP RS), *Službeni glasnik RS* br. 50/03 i 111/04, čl. 267 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS, *Službeni glasnik RS* br. 64/01, 17. decembar 2001.

¹¹ Član 69, stav 1, i član 69, stav 2, članovi 87 i 88 KZ RS.

¹² Član 365, stav 1 ZKP RS, čl. 14, stav 4, čl. 200-205 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS.

¹³ Članovi 79, 80 i 81 KZ RS.

¹⁴ Član 374, stav 3 KZ RS.

¹⁵ Član 364, stav 4 ZKP RS; pogledati *Komentare novog ZKP BiH*, koje je objavilo Vijeće Evrope i Evropska komisija 2005. godine, str. 897. o odgovarajućem članu 358, stav 4 ZKP BiH.

¹⁶ Član 66, stav (b) i 70 KZ RS, također pogledati u vezi s izvršenjem odgojnih mjera, član 238 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS.

¹⁷ Član 238, stav 3 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS.

¹⁸ Član 270 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS.

¹⁹ Član 274 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija RS.

3. Situacija u Republici Srpskoj – prije i poslije otvaranja Odgojno-popravnog doma Tunjice

Zbog stalnog odlaganja početka rada Odgojno-popravnog doma Tunjice kao funkcionalnog odgojno-popravnog doma za maloljetnike (u daljem tekstu: „odgojno-popravni dom“), pravosuđe u Republici Srpskoj je, sve do oktobra 2006. godine, u manjem obimu primjenjivalo mjere koje su zahtijevale smještaj maloljetnika u ustanovu. Umjesto toga, kao što to pokazuje istraživanje koje je provela Misija OSCE-a krajem 2005. godine, sudijama u RS su za primjenu preostale odgojne mjere koje su manje prikladne za preodgoj maloljetnih prestupnika, tj. kazna maloljetničkog zatvora, koja se može izreći samo maloljetnicima koji imaju 16 godina ili više, ili odgojne mjere pojačanog nadzora roditelja ili organa socijalnog staranja.²⁰ Kada su zavodske odgojne mjere bile određene, nadležni organi ih, opet, nisu mogli primijeniti. Povrh toga, maloljetni prijestupnici, koji također imaju pravo biti odvojeni od punoljetnih, držani su u uslovima suprotno zakonu.

Tako je u predmetu koji je pratila Misija OSCE-a maloljetnik proveo skoro dvije i po godine zajedno sa punoljetnim osuđenima u kazneno-popravnim zavodima za punoljetne osobe.²¹ Ove ustanove nisu mogle maloljetniku omogućiti tretman kakav propisuju međunarodni standardi i domaći zakoni (prije svega, odvajanje od punoljetnih osoba, te nastavno-odgojne programe) zbog nedostatka odgovarajućeg prostora, kvalificiranog osoblja i nastavno-odgojnih programa pomoću kojih bi na efikasan i zakonom propisan način bile provedene donesene odluke.²² Uvjeti i službe koji su postojali u tim ustanovama nisu bili adekvatni za zaštitu maloljetnika i postizanje svrhe izrečene odgojne mjere, što podrazumijeva odgoj, preodgoj i pravilan razvoj maloljetnika sa ciljem da se spriječi da maloljetnik u buduće vrši krivična djela.²³

Od početka rada Odgojno-popravnog doma Tunjice u oktobru 2006. godine do danas, sudovi su tamo uputili nekoliko maloljetnika. Uprava Kazneno-popravnog zavoda u Banjoj Luci zaposlila je stručno osoblje, koje prolazi kroz dalje stručno usavršavanje; opremila je jednu kuću koja se nalazi izvan zidova, ali u okviru kompleksa kazneno-popravnog zavoda Tunjice, koja može primiti 20 maloljetnika. Trenutno se pregovara s upravom škole koja se nalazi u blizini odgojno-popravnog doma o mogućnosti da ovi maloljetnici pohađaju školu izvan odgojno-popravnog doma. Međutim, činjenica da je uprava popravnog doma dio uprave kazneno-popravnog zavoda ima utjecaj na upravljanje obiju ustanova, za koje je najbolje da ostanu odvojene.

²⁰ Pojačani nadzor podrazumijeva uputstva suda o određenim dužnostima pri nadziranju obrazovanja i ponašanja maloljetnika, čl. 75 i 77 KZ RS.

²¹ Sedam mjeseci u pritvoru i skoro dvije godine u kazneno-popravno zavodu na izvršenju odgojne mjere „upućivanja u odgojno-popravni dom“.

²² Misija OSCE-a uvažava da je uprava KPZ Tunjice učinila znatan napor da ovom maloljetniku osigura bolje uvjete življenja, tako što ga je smjestila u prostoriju u kojoj je smješten televizor, a koja se ne zaključava, zajedno sa još jednim maloljetnikom, nije mu ograničavala slobodu kretanja u zavodu i omogućila mu osnovno i stručno obrazovanje.

²³ Misija OSCE-a nedavno je dobila informaciju u toku svog programa praćenja sudskih postupaka, prema kojoj je novi postupak pokrenut protiv istog mlađeg punoljetnika, koji se tereti za dvije teške krađe počinjene nakon puštanja iz KPZ Tunjice-Banja Luka. Optužnica mu nije mogla biti uručena jer se on, navodno, nalazi u kazneno-popravnom zavodu Zenica.

Misija izražava zabrinutost zbog toga što se odgojno-popravni dom nalazi u neposrednoj blizini Kazneno-popravnog zavoda Tunjice, zatvora Banja Luka. Iako su fizički odvojeni, na odgojno-popravni dom će i maloljetnici i društvo gledati kao na dio zatvora,²⁴ što će dodatno i neopravdano obilježiti maloljetnike koji nisu oglašeni krivima i što može negativno utjecati na njihov preodgoj i uključivanje u društvo. Drugo pitanje koje izaziva zabrinutost jeste kontakt maloljetnika sa punoljetnim osuđenima, naprimjer kada rade na istom mjestu. Osim toga, nepostojanje podzakonskih akata i uputstava koje treba donijeti Ministarstvo pravde pobuđuje izvjesnu dilemu u pogledu ispravnog funkcioniranja ove ustanove. Konačno, uprkos činjenici da brojne sudske odluke čekaju na izvršenje u Tunjicama,²⁵ do kraja 2006. godine samo je nekoliko maloljetnika upućeno u Tunjice radi izvršavanja izrečene mjere. Postojanje mogućnosti da su neki od maloljetnika zapravo smješteni u kazneno-popravne zavode zajedno sa punoljetnim osobama predstavlja zabrinjavajući podatak za Misiju OSCE-a.

²⁴ Ovakvo doživljavanje doma kao zatvora već se odrazilo u izvještavanju medija o njegovom otvaranju u naslovu članka u Euroblicu od 18. septembra 2006. godine: „Škola iza rešetaka – Uskoro se otvara zatvor za maloljetnike u RS“.

²⁵ Prema riječima ombudsmena u RS, u 2003. godini su donesene 22 odluke u kojima se izriču „mjere upućivanja u odgojno-popravni dom“, a koje čekaju na izvršenje u Tunjicama, „Specijalni izvještaj o izvršenju odgojnih preporuka, odgojnih mjera i krivičnih sankcija izrečenih maloljetnicima“, br. 1333/05, Banja Luka, maj 2005. godine.

4. Zaključci i preporuke

Donedavno nije bilo moguće primijeniti zakonom propisane mjere zbog nepostojanja odgojno-popravnih ustanova za maloljetnike. Stoga sudije nisu bile u mogućnosti koristiti pun spektrom opcija neophodnih da mjere izrečene maloljetnicima budu primjerene maloljetnicima i u skladu sa međunarodnim standardima i domaćim zakonima. Izvršenje odgojnih mjera u ustanovama u kojima maloljetnici nemaju odgovarajuću pažnju te odgojni ili nastavni program, a imaju česte kontakte s punoljetnim osobama, u suprotnosti je i sa međunarodnim standardima i domaćim propisima. To svakako ne doprinosi rehabilitaciji odnosno resocijalizaciji i preodgoju maloljetnika, i može čak imati suprotan efekt.

Otvaranjem Odgojno-popravnog doma za maloljetnike Tunjice takva situacija može biti ublažena ako se ovom ustanovom bude upravljalo u skladu sa međunarodnim standardima i domaćim zakonima, kao što je izloženo u ovom izvještaju. Najvažnije je da Vlada RS treba nastaviti sa davanjem prioriteta ovoj ustanovi, zatim, treba donijeti potrebne podzakonske akte i uputstva, i ustanovu voditi potpuno odvojeno od kazneno-popravnog zavoda, i u smislu uprave, i u smislu budžeta. Organi u čijoj je nadležnosti odgojno-popravni dom maloljetnicima trebaju osigurati obrazovanje i spriječiti njihove kontakte sa punoljetnim osuđenicima.

Premda Misija OSCE-a pozdravlja početak rada Odgojno-popravnog doma za maloljetnike Tunjice, mora se naglasiti da se ustanove za izvršenje zavodskih odgojnih mjera ne trebaju nalaziti u blizini kazneno-popravnih zavoda, jer ova situacija može nepovoljno utjecati na svrhu odgojnih mjera. Pored toga, postoji dokazana potreba za osnivanjem ustanova za izdržavanje kazni maloljetničkog zatvora i mjera pritvora, što do sada nije riješeno na adekvatan način. Kako bi bila stvorena jasna razlika između maloljetničkog zatvora za one koji su oglašeni krivima i popravnog doma za one kojima nije izrečena osuđujuća presuda, postojeća ustanova u okviru KPZ Tunjice-Banja Luka treba biti pretvorena u ustanovu za izvršenje kazni maloljetničkog zatvora i pritvora, a popravni dom treba postepeno preseliti na prikladniju lokaciju.²⁶

²⁶ Obratiti pažnju na to da je gospodin Boško Đukić, pomoćnik ministra pravde RS, izjavio za BL LIVE, 29. septembra 2006. godine da „... nije najsretnije rješenje da se ove dvije ustanove nalaze jedna pored druge zbog mogućeg negativnog utjecaja punoljetnih osuđenika na maloljetnike...” Na web stranici: http://www.banjalukalive.com/Banja_Luka/Banja_Luka/Otvoren_Popravni_dom_za_maloljetnike_200609292290/. Stranica je posljednji put posjećena 15. decembra 2006. godine.

Preporuke

Vladi Republike Srpske:

- obezbijediti finansijska sredstva i stvoriti administrativne uslove potrebne za dalji rad Odgojno-popravnog doma Tunjice kao funkcionalne ustanove za izvršenje zavodskih odgojnih mjera;
- iznaći rješenje za smještaj maloljetnih prijestupnika ženskog spola u sličan dom.

Ministarstvu pravde RS i Upravi Kazнено-popravnog zavoda u Banjoj Luci:

- omogućiti osnovno i srednje obrazovanje maloljetnim prijestupnicima u skladu sa važećim propisima iz oblasti obrazovanja, ako je moguće izvan ustanove, ili omogućiti pohađanje nastave u okviru ustanove. Maloljetnim prijestupnicima koji nisu završili osnovnu školu treba omogućiti završetak osnovnog obrazovanja.
- Pripremiti odgojne programe za maloljetne prijestupnike koji odgovaraju postizanju svrhe vaspitnih mjera, naročito osposobljavanju maloljetnika i spriječavanju vršenja krivičnih djela u budućnosti;
- osigurati maloljetnicima zdravstvenu zaštitu, programe za prevenciju narkomanije i psihosocijalno savjetovanje;
- upravu odgojno-popravnog doma za maloljetnike voditi potpuno odvojeno od uprave KPZ Tunjice-Banja Luka;
- privremeno koristiti odgojno-popravni dom također za pritvor maloljetnika, dok se ne iznađe drugo rješenje za zakonito pritvaranje maloljetnika u RS odvojeno od punoljetnih osoba;
- izraditi i usvojiti podzakonska akta i uputstva za rad odgojno-popravnog doma.

Sudijama i vijećima za maloljetnike:

- hitno izdati rješenja o upućivanju u Tunjice svih maloljetnika kojima je izrečena zavodska mjera kako bi se započelo s izvršenjem ovih mjera;
- u Tunjice upućivati također maloljetnike kojima je određen pritvor, strogo se pridržavajući principa da se pritvor određuje samo ako je apsolutno neophodan.

Kazнено-popravnim zavodima RS i centrima za socijalni rad kao organima socijalnog staranja:

- u skladu sa *Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija i sankcija izrečenih u prekršajnom postupku u Republici Srpskoj* pokrenuti postupak kako bi se omogućilo da svi maloljetnici kojima je izrečena neka odgojna mjera koji se sada nalaze u kazнено-popravnog zavodu ili pritvoru za punoljetne osobe odmah budu premiješteni u Tunjice.

Ministarstvu pravde RS kako mjeru srednjeročnog karaktera:

- osnovati odgovarajući odgojno-popravni dom za izvršenje odgojnih mjera potpuno odvojen od infrastrukture i uprave kazneno-popravnog zavoda;
- kada se uspostavi odgovarajući odgojno-popravni dom za izvršenje odgojnih mjera kako je preporučeno, upotrijebiti odvojenu zgradu u blizini KPZ Tunjice-Banja Luka za izvršenje kazne maloljetničkog zatvora u skladu sa zakonom.

